

10è cicle de sortides CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY

Data	Diumenge 10 de març de 2013
Organitza	Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles Centre Excursionista de Banyoles
Col.labora	Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany

FONTCOBERTA

L'ESGLÉSIA DE SANT FELIU

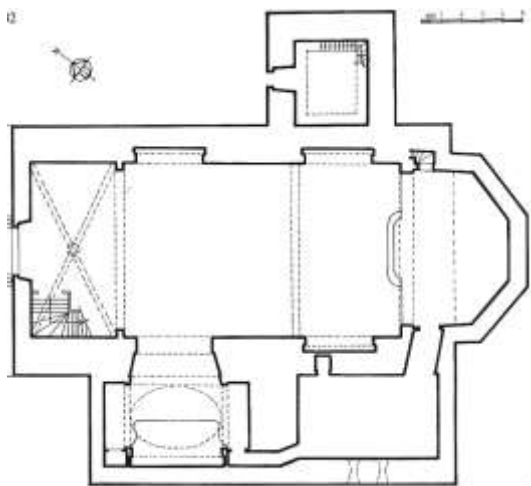
La primera església de Foncoberta, dedicada a Sant Feliu i Sant Pere, va ser consagrada el 12 d'agost del 917. Potser un capitell i una columna a l'exterior de l'edifici de l'Ajuntament procedeixen d'aquest temple primitiu. L'actual església, de volta apuntada, és romànica de finals del XII o principis del XIII. El bisbe Cartaña va dir el 1962 que era "una catedral de pagès" i, certament, ho és: 24 m de llargada i 8,5 m d'amplada. Ha tingut moltes ampliacions i reformes. Els elements més destacables són:

A la façana hi trobem la rosassa, del 1762, i la portalada. La majoria d'estudis diuen que és renaixentista, tot i que hi ha qui apunta que podria ser barroca. El teulat sobrealçat és del 1785. El campanar fa 21 m d'alçada. És romànic, de gran bellesa. Fins fa poc tenia el rellotge del segle XVIII (ara a can Jan). Havia servit de comunidor per conjurar les tempestes. Al recinte on hi havia l'antic cementiri parroquial hi ha un llorer excepcional. Per això és protegit com a arbre d'interès local.

Cor acabat el 1573, amb arcuacions gòtiques. Presbiteri del 1762 amb culassa ortogonal per donar cabuda al retaule major acabat el 1763. Sagristia del 1610. Hi ha tres altars. El de Sant Feliu (2000), abans de Sant Isidre, del Roser (1762) i el del Patrocini (1668), amb la imatge de la Verge, gòtica. Capella Fonda (o del Santíssim) edificada entre el 1858 i el 1866, neoclàssica. Sota la capa blanca de la volta hi ha pintures que es diu si podrien ser de Josep Berga. La imatgeria té poc valor. És dels Sants d'Olot, la majoria del 1941-1942. La pica baptismal és del 1941-1942. L'original, romànica, és a Santa Maria dels Turers de Banyoles des d'aquesta data.

Altres joies de l'església són una lipsanoteca, la marededéu del Roser (1683) i una custòdia del segle XVI.

A tots els altars hi havia retaules que es van cremar el juliol de 1936, a l'inici de la Guerra Civil.

Planta de Sant Feliu de Fontcoberta, realitzada per Jeroni Moner i Josep Riera

PLAÇA MAJOR DE FONTCOBERTA

La plaça Major és la zona de confluència de camins antics: el que duia al camí Ramader que passava per Centenys i Melianta per can Salvatella i el camí de Pujals per Mas Ros, les Quatre Soques, Pujals del Cavallers i Cornellà del Terri. Aquest és un camí carener antic, probablement via secundària romana. Els plàtans són de fa uns cinquanta anys.

Tres pedrons, destruïts durant la Guerra Civil, emmarcaven el nucli de població. El més important era a la cruïlla del camí dels morts de Figueroles. El que hi ha actualment a l'entrada del poble es va construir en el marc de la Santa Missió de 1952 amb reaprofitaments de l'antic (la creu i la imatge de la Pietat del XVII). El de can Valentí es va recuperar el 1999.

FONT DE CAN PUJOL

La font, molt abundosa, raja a l'interior de can Pujol i després a l'exterior. A la seva sortida hi ha la data de 1583. És una mina de 109 m de llargada. Ha donat nom al poble i al municipi de Fontcoberta. El topònim més antic data del 917 (*Fonte Cuberta*).

LA MASIA DE CAN PUJOL

La primera notícia del topònim és del 1295. La construcció actual és de principis del XVII com testimonien les dovelles de la porta principal (1602). La torre de defensa, de planta rectangular, és de tres pisos, el primer construït amb volta rebaixada. Ara per ara no sabem si la seva construcció va córrer paral·lela a la de la masia. És notable el matabà de la porta d'entrada, del XVII, construït amb peces ceràmiques de totxo

massís i arestes escairades amb carreus de granit treballat col·locats sobre dues mènsules. Podem observar-hi, també, espitlleres per a arma de foc sota l'ampit de quatre finestres de la torre. La terrassa té dues garites cantoneres i espitlleres per a arma de foc. Així mateix cal destacar el pati tancat.

AULINA RECLAMADORA DE L'OMEDA

Va ser plantada a la propietat dels Fares fa uns dos-cents anys en un indret aturonat, vora el bosc i a la carretera de Pujals. El tronc fa 3,80 m de perímetre, té uns 18 m d'alçada i uns 15 m de diàmetre de capçada. Es podava cada sis o vuit anys. En Pere de ca la Carme, del veïnat d'en Fares, va ser l'últim podador local a finals dels anys seixanta del segle passat. L'última vegada que es va podar va ser el febrer-març del 2010.

La brancada més baixa és inclinada avall, la mitgera és horitzontal i la més alta inclinada cap amunt. La seva forma troncocònica no és capriciosa sinó útil per a la cacera del tord i altres ocells migradors amb reclam, una pràctica prohibida des de finals del 1960. Per caçar havien de preparar l'aulina: practicar-hi unes finestres on hi col·locaven *paletes* de jonc, llistó... empeguntades de vesc, una cola natural extreta del grèvol. També feien un regueró que tancava l'espai interior. D'aquesta manera no es podien escapolar els tords que en ser reclamats passaven per les finestres i s'enganxaven amb el vesc i queien a terra. El caçador només havia d'ensacar.

A Fontcoberta hi havia més aulines reclamadores, en tenim comptabilitzades un total de set. A l'entorn proper n'hi havia a Vilademí, Cornellà del Terri, Maià, Beuda, Viladesens, Ollers... Des del 1991, és un arbre monumental protegit per la Generalitat juntament amb l'Aulina Reclamadora del Puig Saguàrdia.

EL VEÏNAT D'EN FARES

El veïnat d'en Fares antigament rebia el nom de *Prevadones*. El nom actual s'utilitza des de principis del segle XIX quan la família Fares va començar a tenir renom.

CAN FARES VELL (CAL MASOVER)

És la masia més antiga i notable del veïnat d'en Fares, citada el 1017 com a *Villa lafare*. Era la masia dels Parer que van emparentar amb els Fares actuals. La portalada, de grans dovelles, duu la inscripció "Miquel Parer me fecit 1575". També cal destacar una finestra d'estil gòtic amb columneta i capitell.

EL TRULL D'EN FARES

A Fontcoberta van deixar de funcionar definitivament, a partir del fred del febrer de 1956, els trulls de ca l'Anglada, el de can Garriga i el de cal Xeric. Uns anys abans ja ho havien fet el de can Fares, el de can Pujol i el de can Ginabreda. El de can Fares, situat entre can Fonso i cal Masover, era el més gran i encara guarda bona part dels seus components.

CAN FARES

És una casa pairal del 1844. Hi falta l'arrebossat exterior. És una típica masia catalana senyorial del XIX, amb teulada a quatre aigües, cornisa motllurada i claraboia central que il·lumina el forat d'escala (quadrat com la casa). Aquest, distribueix els espais als seus voltants: els baixos (magatzems i corts), el primer pis (menjador, cuines, sales d'estar), el segon pis (habitacions) i les golfes. La porta principal és d'arc rebaixat amb un escut. A l'interior de l'escut hi ha una olivera i al voltant l'escrit "Ramon Faras 1844". A darrere hi ha en relleu un jou i una arada.

Els seus propietaris, que han exercit diferents mecenatges a Fontcoberta, es van comprometre amb les diferents carlinades del XIX i amb l'ideari tradicionalista. Hi ha hagut uns quants fills que han tingut rellevància: Ramon Fares, tinent coronel carlí i constructor de la casa; Josep Fares, oficial de la 4ª Companyia dels Miquelets de Girona; Martí Fares, canonge de Sant Feliu de Girona el 1826, i Mariano i Manel Alemany, alcaldes de Fontcoberta.